

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

આર/ફર્ટ અપીલ નં. ૧૭૮૧/૨૦૨૦

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. સી. દોશી

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા	ના
	હા	

ભગવતીબેન મોહનલાલ મહેશ્વરી અને અન્ય

વિરુદ્ધ

ભારત સંઘ

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧, ૨ તરફે શ્રી કૃણાલ એમ. શાહ (૫૫૮૮)

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧, ૨ તરફે શ્રી પી. જે. મહેતા (૪૬૭)

પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ તરફે શ્રી હર્ષિલ ડી. શુક્લા (૬૧૫૮)

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. સી. દોશી

તારીખ : ૧૦/૦૮/૨૦૨૬

ચુકાદો

૧. વિદ્વાન રેલવે કલેઈમ્સ ટ્રિબ્યુનલ, અમદાવાદ બેંચ દ્વારા કેસ નં. ઓ.એ.
- ૧૯૪/૨૦૧૭ માં પસાર કરવામાં આવેલા ચુકાદા અને એવોર્ડથી
નારાજ અને અસંતુષ્ટ થઈને, જેના દ્વારા દાવાકર્તાઓની દાવા અરજી
નામંજૂર કરવામાં આવી હતી, દાવાકર્તાઓએ હાલની અપીલ દાખલ કરેલ
છે.

૧.૧. બંને પક્ષોના વિદ્વાન વકીલોની સંમતિથી, શીર્ષકવાળી અપીલ આખરી
સુનાવણી માટે હાથ પર લેવામાં આવે છે.

૨. પક્ષકારોને વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષના તેમના મૂળ દરજ્જા મુજબ ઉલ્લેખ
કરવામાં આવ્યા છે.

૩. કેસની સંક્ષિપ્ત હકીકતો નીચે મુજબ છે:-

૩.૧. તારીખ ૨૨.૦૭.૨૦૧૭ ના રોજ, મૃતક મોહનલાલ રામચંદભાઈ મહેશ્વરી
તેમના પુત્ર આશિષભાઈ, કે જેઓ આશ્રમ એક્સપ્રેસ, ટ્રેન નં. ૧૨૯૧૫
દ્વારા મુસાફરી કરવાના હતા, તેમને મૂકવા માટે પાલનપુર રેલવે સ્ટેશને
આવ્યા હતા. મૃતક તેમના પુત્રને મૂકવા આવ્યા હોવાથી, તેમણે રૂ.
૧૦/- ભાડું ચૂકવીને નં. કે-૯૮૬૧૦૯૯૩ ધરાવતી પ્લેટફોર્મ ટિકિટ
ખરીદી હતી. જ્યારે ટ્રેન આવી, ત્યારે મૃતક તેમના પુત્રને તેના ડબ્બામાં

મૂકવા માટે તેના સામાન સાથે ટ્રેનમાં ચડ્યા હતા અને ટ્રેનમાં પોતાના પુત્રને મૂક્યા પછી, દાવાકર્તા તરત જ પ્લેટફોર્મ પર નીચે ઉતરવા માંગતા હતા, પરંતુ ટ્રેન અચાનક ચાલવા લાગી, અને અચાનક આંચકા અને ધક્કાના કારણે, તેમણે પોતાનું સંતુલન ગુમાવ્યું અને નીચે પડી ગયા. મૃતક ટ્રેન સાથે ઢસડાયા હતા અને તેમના શરીરના જુદા જુદા ભાગો પર ગંભીર ઇજાઓ પહોંચી હતી, અને ઇજાઓના કારણે મૃત્યુ પામ્યા હતા.

૩.૨. ઉપરોક્ત હકીકતોની પૃષ્ઠભૂમિમાં, દાવાકર્તાઓ, એટલે કે મૃતકની પત્ની અને પુત્રએ દાવો કર્યો હતો કે મૃતક એક 'બોનાફાઇડ' મુસાફર હતા અને એક 'અનિરુદ્ધનીય ઘટના' નો ભોગ બન્યા હતા અને તેઓ વળતર મેળવવા માટે હકદાર છે.

૩.૩. રેલવે વહીવટીતંત્રે ડી.આર.એમ. અહેવાલ સાથે લેખિત જવાબ રજૂ કરીને દાવાકર્તાઓના દાવાનો વિરોધ કર્યો હતો, જેમાં તમામ રજૂઆતોનો ઇનકાર કરવા ઉપરાંત, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે દાવાકર્તા 'બોનાફાઇડ' મુસાફર ન હતા કારણ કે મૃતક પાસેથી કોઈ ટિકિટ/પાસ/મુસાફરી સત્તાપત્ર મળ્યું ન હતું. ઇજાગ્રસ્ત વ્યક્તિ ચાલુ ટ્રેનમાંથી નીચે ઉતરતી વખતે આ ઘટના બની હતી. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે, જો મૃતક ચાલુ ટ્રેનમાંથી કૂધા ન હોત અથવા ચાલુ ટ્રેનમાંથી નીચે ઉતરવાનો પ્રયાસ ન કર્યો હોત, તો આવી કોઈ ઘટના બની ન હોત. તેથી, આ ઘટના કલમ ૧૨૪-એ(બી) એટલે કે 'સ્વયં-પ્રેરિત

ઈજા' ના દાયરામાં આવશે જેના માટે સામાવાળા – રેલવે વહીવટીતંત્રને વળતર ચૂકવવા માટે જવાબદાર ઠેરવી શકાય નહીં.

૩.૪. વિદ્વાન રેલવે કલેઈમ ટ્રિબ્યુનલે કુલ પાંચ મુદ્દાઓ ઘડ્યા હતા, રેકૉર્ડ પરના પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કર્યા પછી, ઠરાવ્યું હતું કે દાવાકર્તાઓ એ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયા છે કે મૃતક 'બોનાફાઈડ' મુસાફર હતા, અને તે રીતે દાવાકર્તાઓની દાવા અરજી નામંજૂર કરી હતી. વિદ્વાન રેલવે કલેઈમ ટ્રિબ્યુનલે વધુમાં ઠરાવ્યું હતું કે 'પ્લેટફોર્મ ટિકિટ' ની ખરીદી એવો દાવો કરવા માટે પૂરતી નથી કે મૃતક 'બોનાફાઈડ' મુસાફર હતા.

૩.૫. ઉપરોક્ત સંજોગોમાં, નારાજ થઈને દાવાકર્તાઓએ આ શીર્ષકવાળી અપીલ દાખલ કરેલ છે.

૪. દાવાકર્તાઓ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી પી. જે. મહેતાને સાંભળવામાં આવ્યા. તેમણે ફર્સ્ટ અપીલ નં. ૨૯૪૩/૨૦૨૪ માં શોભાબેન ભરતભાઈ વાઢેર અને અન્ય વિ. ભારત સંઘ ના કેસમાં આ કોર્ટના ચુકાદા તેમજ ફર્સ્ટ અપીલ નં. ૨૬૨૦/૨૦૨૪ માં રાજેશકુમાર માંગીલાલ શાહ (મૃતક મુસાફરના પિતા) અને અન્ય વિ. ભારત સંઘ ના કેસમાં આ કોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો હતો, અને દલીલ કરી હતી કે દાવા અરજીમાં ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલ મુદ્દો કે પ્લેટફોર્મ ટિકિટની ખરીદી મૃતકને 'મુસાફર' સાબિત કરવા માટે પૂરતી છે તે હવે અનિર્ણિત રહ્યો નથી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે, રેલવે વહીવટીતંત્રનો પણ

એવો કેસ નથી કે મૃતકે પ્લેટફોર્મ ટિકિટ ખરીદી ન હતી. ઉપરોક્ત રજૂઆતોના સંદર્ભમાં, વિદ્વાન વકીલ શ્રી પી. જે. મહેતાએ રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન રેલવે કલેઇમ્સ ટ્રિબ્યુનલે દાવા અરજી નામંજૂર કરવામાં ગંભીર અને મોટી ભૂલ કરી છે. આમ, તેમણે વળતર માટેની દાવા અરજી મંજૂર કરીને વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને એવોર્ડ કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવા અને અપીલ મંજૂર કરવા અરજ કરી હતી.

૫. રેલવે વહીવટીતંત્ર તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી હર્ષિલ ડી. શુક્લાએ વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમનું સમર્થન કરતી વખતે, મુખ્યત્વે દાવાકર્તા – મૃતકની વિધવાની સરતપાસ અને ઘટના સમયે ફરજ પર હાજર રહેલા રેલવે ગાર્ડની સરતપાસનો સંદર્ભ આપ્યો હતો. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે મૃતક પાસે પ્લેટફોર્મ ટિકિટ હતી; જોકે, તેમની પાસે માન્ય મુસાફરી ટિકિટ નહોતી, જે તેમને ટ્રેનમાં ચડવા માટે હકદાર બનાવે. આમ, તેમને બોનાફાઇડ મુસાફર તરીકે ગણી શકાય નહીં, અને તેઓ પોતાની મેળે ટ્રેનમાં ચડ્યા હોવાથી, નીચે ઉતરતી વખતે પડી ગયા અને ઇજાઓ થઈ, તેથી, તેમને 'સ્વયં-પ્રેરિત ઇજાઓ' થઈ હતી. તે રીતે, દાવાકર્તાઓ મૃતકની પોતાની બેદરકારી માટે કોઈ વળતરનો દાવો કરી શકતા નથી. આ દલીલ પર, વિદ્વાન વકીલ શ્રી હર્ષિલ ડી. શુક્લાએ આ અપીલ નામંજૂર કરવા રજૂઆત કરી હતી.

૬. બંને પક્ષોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી, શરૂઆતમાં, હું રેલવે એક્ટ, ૧૯૮૯ ની કલમ ૧૨૪-એ, સ્પષ્ટીકરણ (૨) નો સંદર્ભ લઉં, જે નીચે મુજબ વંચાય છે:...

“૧૨૪-એ. અનિરંજનીય ઘટનાઓના કારણે વળતર.—જ્યારે રેલવેના સંચાલન દરમિયાન કોઈ અનિરંજનીય ઘટના બને, ત્યારે રેલવે વહીવટીતંત્ર તરફથી કોઈ ગેરકાયદેસર કૃત્ય, ઉપેક્ષા કે કસૂર થયું હોય કે ન થયું હોય, જે ઈજાગ્રસ્ત થયેલા મુસાફરને અથવા મૃત્યુ પામેલા મુસાફરના આશ્રિતને તે સંબંધમાં કાર્યવાહી કરવા અને નુકસાન વસૂલવા હકદાર બનાવતું હોય, ત્યારે રેલવે વહીવટીતંત્ર, અન્ય કોઈપણ કાયદામાં સમાવિષ્ટ કોઈપણ બાબત હોવા છતાં, આવી અનિરંજનીય ઘટનાના પરિણામે મુસાફરના મૃત્યુ અથવા ઈજાથી થયેલા નુકસાન માટે નિયત કરવામાં આવે તેટલી હદ સુધી અને તેટલી જ હદ સુધી વળતર ચૂકવવા જવાબદાર રહેશે:

પરંતુ એવી શરતે કે જો મુસાફર નીચેના કારણોસર મૃત્યુ પામે અથવા ઈજા ભોગવે તો રેલવે વહીવટીતંત્ર દ્વારા આ કલમ હેઠળ કોઈ વળતર ચૂકવવાપાત્ર રહેશે નહીં—

(એ) તેના દ્વારા આત્મહત્યા અથવા આત્મહત્યાનો પ્રયાસ;

(બી) સ્વયં-પ્રેરિત ઈજા;

(સી) તેનું પોતાનું ગુનાહિત કૃત્ય;

(ડી) નશાની અથવા ગાંડપણની સ્થિતિમાં તેના દ્વારા કરવામાં આવેલું કોઈપણ કૃત્ય;

(ઈ) કોઈપણ કુદરતી કારણ અથવા રોગ અથવા તબીબી અથવા શસ્ત્રક્રિયાની સારવાર સિવાય કે જ્યાં સદર અનિરૂપનીય ઘટનાના કારણે થયેલી ઈજાના લીધે આવી સારવાર જરૂરી બની હોય.

સ્પષ્ટીકરણ.—આ કલમના હેતુ માટે, “મુસાફર” માં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે—

... ..

(૨) કોઈપણ તારીખે મુસાફરોને લઈ જતી ટ્રેન દ્વારા મુસાફરી કરવા માટે માન્ય ટિકિટ અથવા માન્ય પ્લેટફોર્મ ટિકિટ ખરીદી હોય અને અનિરૂપનીય ઘટનાનો ભોગ બન્યો હોય તેવી વ્યક્તિ.]

૬.૧. સ્પષ્ટીકરણ (૨) માં, ‘મુસાફર’ માં એવી વ્યક્તિનો સમાવેશ થાય છે, જેણે કોઈપણ તારીખે મુસાફરોને લઈ જતી ટ્રેન દ્વારા મુસાફરી કરવા માટે માન્ય ટિકિટ અથવા માન્ય પ્લેટફોર્મ ટિકિટ રજૂ કરી હોય અને તે અનિરૂપનીય ઘટનાનો ભોગ બને છે. તેથી, સદર અધિનિયમની કલમ ૧૨૪-એ નું સ્પષ્ટીકરણ (૨) રેલવે વહીવટીતંત્ર દ્વારા ઉપસ્થિત કરવામાં

આવેલી તકરાર અને આધારોને નકારી કાઢે છે કે દાવાકર્તા 'બોનાફાઇડ' મુસાફર નથી.

૭. આ કોર્ટે શોભાબેન ભરતભાઈ વાઢેર (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, ૨૦૨૫ લાઈવલો (એસ.સી.) ૯૮૬ માં નોંધાયેલા રજની અને અન્ય વિ. ભારત સંઘ ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા વ્યાખ્યાયિત કાયદાના ઉદ્દેશ્યને ધ્યાનમાં લીધા પછી આ મુદ્દાની તપાસ કરી હતી. શોભાબેન ભરતભાઈ વાઢેર (ઉપર મુજબ) ના કેસના ચુકાદાના ફકરા નં. ૮ અને ૯ પ્રસ્તુત હોઈ નીચે મુજબ વંચાય છે:

“૮. તાજેતરમાં, ભારતના માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ૨૦૨૫ લાઈવલો (એસ.સી.) ૯૮૬ માં નોંધાયેલા રજની અને અન્ય વિ. ભારત સંઘ અને અન્ય ના કેસમાં આ મુદ્દા પર વિચારણા કરી હતી અને ઠરાવ્યું હતું કે મૃતક પાસે ટિકિટની માત્ર ગેરહાજરી બોનાફાઇડ મુસાફર હોવાના દાવાને નકારી શકતી નથી. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે વધુમાં ઠરાવ્યું છે કે અધિનિયમની કલમ ૧૨૪-એ હેઠળની કાર્યવાહી સંભાવનાઓની પ્રબળતાના સિદ્ધાંતો દ્વારા સંચાલિત થાય છે, ફોજદારી ટ્રાયલમાં જરૂરી વ્યાજબી શંકાથી પરના પુરાવાના ધોરણ દ્વારા નહીં. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ફકરા ૧૦, ૧૧, ૧૨ અને ૧૩ ના સંબંધિત અવલોકનો નીચે મુજબ વંચાય છે:

‘૧૦. અપીલકર્તાઓનો કેસ સંપૂર્ણપણે રેલવે ક્લેઈમ્સ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ દાખલ કરાયેલ તારીખ ૧૦.૦૨.૨૦૨૦ ના સોગંદનામા એટલે કે મૃતકની પત્નીના સોગંદનામા પર આધારિત છે. તેમણે સ્પષ્ટ શબ્દોમાં જણાવ્યું છે કે તેમના પતિ સ્વર્ગસ્થ શ્રી સંજેશ કુમાર અકસ્માતની તારીખે એટલે કે તારીખ ૧૮.૦૫.૨૦૧૭ ના રોજ ઈન્દોરથી ઉજ્જૈન પેસેન્જર ટ્રેન નં. ૧૨૪૮૫ રણથંભોર એક્સપ્રેસ દ્વારા બીજા વર્ગની ટિકિટ સાથે મુસાફરી કરી રહ્યા હતા. તેમણે વધુમાં જુબાની આપી છે કે ટિકિટ નરવર પોલીસ, જિલ્લો ઉજ્જૈન દ્વારા જપ્ત કરવામાં આવી છે. તેમણે એમ પણ જણાવ્યું છે કે અગાઉના દિવસે રાત્રે એટલે કે તારીખ ૧૮.૦૫.૨૦૧૭ ના રોજ મૃતકે તેમને કહ્યું હતું કે તેઓ કોઈ કામે બહાર જઈ રહ્યા છે અને તેમનું આધાર કાર્ડ અને ઓળખ પુરાવો માંગ્યો હતો અને ત્યારબાદ તેઓ પોતાના સામાન સાથે ઘરેથી નીકળ્યા હતા. ટ્રિબ્યુનલ તેમજ વડી અદાલત સમક્ષ અપીલકર્તાઓએ ડિવિઝનલ રેલવે મેનેજર (ડી.આર.એમ.) ની તારીખ ૨૩.૦૨.૨૦૧૮ ની નોંધ (આર/૧) પર આધાર રાખીને એવી દલીલ

કરી હતી કે પોલીસ સ્ટેશન નરવરે રેલવે સત્તાધિકારીઓને દસ્તાવેજો મોકલતી વખતે તારીખ ૧૯.૦૫.૨૦૧૭ ની રેલવે ટિકિટ નં. એલ૧૦૨૭૪૨૦ ઈએક્સ (ઈન્દોરથી ઉજ્જૈન) મોકલી હતી. સદર રેલવે ટિકિટની નકલ એનેક્સર પી-૧ પર છે જેને રેલવે કલેઈમ્સ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ આંક પી-૬ તરીકે અંકિત કરવામાં આવી હતી. આમ, દાવાકર્તાઓ પર રહેલો પ્રારંભિક બોજ દૂર થયો હતો. હકીકતમાં, વડી અદાલતે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ રજૂ કરાયેલા પુરાવાનું પુનઃમૂલ્યાંકન કરતી વખતે જોયું કે તારીખ ૨૬.૦૨.૨૦૧૮ ના ડી.આર.એમ. અહેવાલ (આર/૧) પરથી જણાયું હતું કે અકસ્માતના સમયે, મૃતક ટ્રેનમાં મુસાફરી કરી રહ્યા હતા અને ટ્રેનમાંથી પડી જવાના કારણે તેમને ઈજાઓ થઈ હતી અને બાદમાં તેઓ મૃત્યુ પામ્યા હતા. નોંધાયેલા સદર તારણના આધારે, વડી અદાલતે ઠરાવ્યું કે તે સ્થાપિત કરે છે કે આ મૃત્યુ રેલવે એક્ટ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૨૪(એ) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત 'અનિરચનીય ઘટના' ના દાયરામાં આવશે. જોકે, દાવાકર્તાઓએ મૃતક બોનાફાઈડ મુસાફર હતા તે સાબિત કર્યું છે કે

કેમ તે મુદ્દાની તપાસ કરતી વખતે, મૃતકના મૃતદેહ પાસેથી અથવા મૃતદેહ પાસે મળેલા સામાનમાંથી રેલવે ટિકિટ ન મળી હોવાના આધારે તેનો નકારાત્મક જવાબ આપવામાં આવ્યો હતો. જોકે, ઉપરોક્ત તારીખ ૨૩.૦૨.૨૦૧૯ ના ડી.આર.એમ. અહેવાલ (આર/૧) માં નીચે મુજબનું તારણ નોંધવામાં આવ્યું છે:

“ટિકિટ ચકાસણી: તારીખ ૧૯.૦૫.૨૦૧૭ ની ઘટનાના સંબંધમાં પોલીસ સ્ટેશન નરવર પાસેથી મળેલા દસ્તાવેજોમાં, ઇન્દોરથી ઉજ્જૈનની ટ્રેન મુસાફરી ટિકિટ નં. એલ૧૦૨૭૪૨૧૦ ની ચીફ બુકિંગ સુપરવાઇઝર ઇન્દોર દ્વારા તારીખ ૧૯.૦૫.૨૦૧૭ ના રોજ ચકાસણી કરવામાં આવી છે અને જણાવવામાં આવ્યું છે કે સદર ટિકિટ ઇન્દોર સ્ટેશન પરથી જારી કરવામાં આવી હતી. (દસ્તાવેજ સામેલ છે).”

૧૧. આ અદાલતે ડોલી રાની સાહા વિ. ભારત સંઘ ના કેસમાં ઠરાવ્યું છે કે દાવાકર્તા-અપીલકર્તાએ હકીકતો જણાવતું અને રેલવે સત્તાધિકારીઓ દ્વારા

હાથ ધરાયેલી તપાસમાંથી ઉદ્ભવતા અહેવાલનો સંદર્ભ આપતું સોગંદનામું દાખલ કર્યા પછી સાબિતીનો બોજ રેલવે પર ખસે છે. વધુમાં ઠરાવવામાં આવ્યું છે: “

૧૫. હાલની અપીલ તરફ દોરી જતા વિવિધ ન્યાયિક ચુકાદાઓના પુનરાવર્તન પરથી જોઈ શકાય છે કે પ્રાથમિક પ્રશ્ન એ છે કે શું મૃતક પ્રશ્નવાળી ટ્રેનમાં મુસાફરી કરી રહ્યો હતો. રીના દેવી [ભારત સંઘ વિ. રીના દેવી, (૨૦૧૯) ૩ એસ.સી.સી. ૫૭૨ : (૨૦૧૯) ૨ એસ.સી.સી. (સિવિલ) ૧૯૮] માં, આ અદાલતની બે જજોની બેંચે રેલવે પરિસરમાં મૃતકનો મૃતદેહ મળી આવે તેવા કિસ્સાઓમાં સાબિતીનો બોજ કયા પક્ષકાર પર રહેશે તે પ્રશ્ન પર વિચાર કર્યો હતો. આ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે પ્રારંભિક બોજ દાવાકર્તા પર રહેશે, જે સંબંધિત હકીકતોનું સોગંદનામું દાખલ કરીને મુક્ત થઈ શકે છે. એકવાર દાવાકર્તાએ તેમ કર્યા પછી, બોજ રેલવે પર ખસી જશે. નોંધપાત્ર રીતે, તેણે એ પણ ઠરાવ્યું કે ટિકિટની માત્ર ગેરહાજરી મૃતક બોનાફાઈડ મુસાફર હોવાના દાવાને નકારી શકશે નહીં. અદાલતના

ચુકાદાનો સંબંધિત અંશ નીચે પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યો છે: (એસ.સી.સી. પાનું ૫૮૮, ફરો ૨૯) “૨૯. અમે આમ ઠરાવીએ છીએ કે રેલવે પરિસરમાં માત્ર મૃતદેહની હાજરી એવું માનવા માટે નિર્ણાયક રહેશે નહીં કે ઈજાગ્રસ્ત અથવા મૃતક બોનાફાઇડ મુસાફર હતો જેના માટે વળતરનો દાવો કરી શકાય. જોકે, આવા ઈજાગ્રસ્ત અથવા મૃતક પાસે ટિકિટની માત્ર ગેરહાજરી એ દાવાને નકારી શકશે નહીં કે તે બોનાફાઇડ મુસાફર હતો. પ્રારંભિક બોજ દાવાકર્તા પર રહેશે જે સંબંધિત હકીકતોનું સોગંદનામું દાખલ કરીને મુક્ત થઈ શકે છે અને ત્યારબાદ બોજ રેલવે પર ખસશે અને દર્શાવવામાં આવેલી હકીકતો અથવા સંલગ્ન સંજોગોના આધારે આ મુદ્દો નક્કી કરી શકાશે. આ બાબત મળેલા તથ્યોના આધારે કેસ-ટુ-કેસ હાથ ધરવી પડશે. આ સંબંધમાં કાનૂની સ્થિતિ તે મુજબ સ્પષ્ટ કરવામાં આવી છે.” (ભાર મૂક્યો છે)

૧૬. હાલના કેસમાં, અપીલકર્તાએ હકીકતો દર્શાવતું અને સામાવાળા દ્વારા હાથ ધરાયેલી તપાસમાંથી ઉદ્ભવતા અહેવાલનો સંદર્ભ આપતું

સોગંદનામું યોગ્ય રીતે દાખલ કર્યું હતું, જે દર્શાવે છે કે મૃતક ટ્રેનમાં મુસાફરી કરી રહ્યા હતા અને તેમનું મૃત્યુ તેમની મુસાફરી દરમિયાન પડી જવાથી થયું હતું. ત્યારપછી પુરાવાનો બોજ રેલવે પર ખસી ગયો, જેણે પોતાનો બોજ અદા કર્યો નથી. તેથી, મૃતક પ્રશ્નવાળી ટ્રેનમાં બોનાફાઇડ મુસાફર હતા તેવું અનુમાન ખંડિત થયું ન હતું.

૧૭. વધુમાં, તપાસ અધિકારીનો અહેવાલ પોસ્ટમોર્ટમ અહેવાલમાં દર્શાવેલ વિગતો સૂચવે છે. તેમાં જણાવાયું છે કે મૃત્યુનું કારણ માથામાં થયેલી ઈજાના લીધે થયું હતું અને તમામ ઈજાઓ મરણોત્તર પહેલાંની હતી અને 'બોથડ બળની અસર' ના કારણે થઈ હતી. તેમાં એ પણ જણાવાયું છે કે મૃત્યુના સમયથી અડતાલીસથી બોહતેર કલાક પસાર થઈ ચૂક્યા હતા.”]

૧૨. રેલવે તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન સ્ટેન્ડિંગ કાઉન્સેલ સુશ્રી રુખમિણી બોબડેએ એવી આગ્રહભરી દલીલ કરી હોવા છતાં કે જે રેલવે ટિકિટ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તેની શંકાસ્પદ

પરિસ્થિતિઓ સંબંધે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નોંધાયેલું તારણ દાવાને નકારી કાઢવા માટે પૂરતું છે, અમે એક કરતાં વધુ કારણોસર સદર રજૂઆતથી પ્રભાવિત નથી. પ્રથમ તો, મૃતકે ટ્રેનમાં મુસાફરી કરી હતી તે સાબિત કરવાનો જે પ્રારંભિક બોજ દાવાકર્તાઓ પર છે તે પ્રથમ દાવાકર્તા (મૃતકની પત્ની) દ્વારા કરવામાં આવેલા સોગંદ પરના નિવેદન દ્વારા દૂર કરવામાં આવ્યો છે. બીજું, વડી અદાલતે ડી.આર.એમ. અહેવાલ (આર/૧) પર આધાર રાખીને એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચી છે કે પ્રથમ દાવાકર્તાના પતિનું મૃત્યુ અધિનિયમની કલમ ૧૨૪(એ) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત 'અનિરક્ષણીય ઘટના' ના દાયરામાં આવશે; ત્રીજું, પોલીસ અહેવાલનો ભાગ બનેલી રેલવે ટિકિટ અખંડિત રહી હતી; ચોથું, તે જ અહેવાલમાં એ પણ ખુલાસો થયો હતો કે ચીફ બુકિંગ સુપરવાઈઝર, ઈન્ડોરે પોલીસના અહેવાલ સાથે રજૂ કરાયેલી ટિકિટની ચકાસણી કરી હતી અને પ્રમાણિત કર્યું હતું કે ટિકિટ ઈન્ડોર સ્ટેશન પરથી જારી કરવામાં આવી હતી. આ સ્પષ્ટપણે અધિનિયમની કલમ ૧૨૪(એ) ના સ્પષ્ટીકરણની

કલમ (૨) હેઠળ અભિપ્રેત 'મુસાફર' ની જરૂરિયાતને સંતોષશે અને મૃતકને ટ્રેનમાં મુસાફરી કરતા 'મુસાફર' તરીકે જાહેર કરવામાં આવશે. આ અભિપ્રાય કામુકયી અને અન્ય વિ. ભારત સંઘ અને અન્ય ના કેસમાં કોઓર્ડિનેટ બેંચના ચુકાદાથી પણ પુષ્ટિ પામે છે, જેમાં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું છે:—

“૯. સદર કલમના સ્પષ્ટીકરણ દ્વારા 'મુસાફર' વિશે સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી છે, તેમાં એવી વ્યક્તિનો સમાવેશ થશે જેણે કોઈપણ તારીખે મુસાફરોને લઈ જતી ટ્રેન દ્વારા મુસાફરી કરવા માટે માન્ય ટિકિટ અથવા માન્ય પ્લેટફોર્મ ટિકિટ ખરીદી હોય અને તે અનિચ્છનીય ઘટનાનો ભોગ બને છે.

૧૦. આ અદાલતે રીના દેવી [ભારત સંઘ વિ. રીના દેવી, (૨૦૧૯) ૩ એસ.સી.સી. ૫૭૨ : (૨૦૧૯) ૨ એસ.સી.સી. (સિવિલ) ૧૯૮] માં રેલવે પરિસરમાં મુસાફરનો મૃતદેહ મળી આવે ત્યારે સાબિતીના બોજની સમજૂતી આપી છે. સદર મુદ્દાનું વિશ્લેષણ કરતી વખતે, આ અદાલતે મધ્યપ્રદેશ

વડી અદાલતના રાજકુમારી વિ. ભારત સંઘ [૧૯૯૨ એસ.સી.સી. ઓનલાઇન એમપી ૯૬] ના ચુકાદા અને દિલ્હી વડી અદાલતના ગુરચરણ સિંહ વિ. ભારત સંઘ [૨૦૧૪ એસ.સી.સી. ઓનલાઇન દિલ્હી ૧૦૧] ના ચુકાદાઓ, આંધ્રપ્રદેશ વડી અદાલતના જેટી નાગ લક્ષ્મી પાર્વતી વિ. ભારત સંઘ [૨૦૧૧ એસ.સી.સી. ઓનલાઇન એપી ૮૨૮] ના ચુકાદા અને આ અદાલતના કમરુન્નીસા વિ. ભારત સંઘ [(૨૦૧૯) ૧૨ એસ.સી.સી. ૩૯૧ : (૨૦૧૮) ૫ એસ.સી.સી. (સિવિલ) ૬૧૩] ના ચુકાદા પર વિચારણા કરી હતી અને ફ્કરા ૨૯ માં આ મુજબ તારણ કાઢ્યું હતું: (રીના દેવી કેસ, એસ.સી.સી. પાનું ૫૮૮) “૨૯. અમે આમ ઠરાવીએ છીએ કે રેલવે પરિસરમાં માત્ર મૃતદેહની હાજરી એવું માનવા માટે નિર્ણાયક રહેશે નહીં કે ઈજાગ્રસ્ત અથવા મૃતક બોનાફાઇડ મુસાફર હતો જેના માટે વળતરનો દાવો કરી શકાય. જોકે, આવા ઈજાગ્રસ્ત અથવા મૃતક પાસે ટિકિટની માત્ર ગેરહાજરી એ દાવાને નકારી શકશે નહીં કે તે બોનાફાઇડ મુસાફર હતો. પ્રારંભિક બોજ દાવાકર્તા

પર રહેશે જે સંબંધિત હકીકતોનું સોગંદનામું દાખલ કરીને મુક્ત થઈ શકે છે અને ત્યારબાદ બોજ રેલવે પર ખસશે અને દર્શાવવામાં આવેલી હકીકતો અથવા સંલગ્ન સંજોગોના આધારે આ મુદ્દો નક્કી કરી શકાશે. આ બાબત મળેલા તથ્યોના આધારે કેસ-ટુ-કેસ હાથ ધરવી પડશે. આ સંબંધમાં કાનૂની સ્થિતિ તે મુજબ સ્પષ્ટ રહેશે.” (ભાર મૂક્યો છે)

૧૩. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાને લેતાં, અમારો એવો સુવિચારિત અભિપ્રાય છે કે વડી અદાલતે રેલવે કલેઈમ્સ ટ્રિબ્યુનલના તારણને સમર્થન આપવામાં ભૂલ કરી હતી જેમાં ટિકિટ જમી મેમો રજૂ ન કરવાના કારણે અને તપાસ અધિકારીની તપાસ ન કરવાના કારણે દાવાકર્તાઓની અરજી નકારી કાઢવામાં આવી હતી, જે રેલવે તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલનો મુખ્ય આધાર છે અને હતો. આ તર્ક એ સુસંગત ન્યાયિક વલણને અવગણે છે કે ઔપચારિક જમી અથવા સાક્ષી પરીક્ષાની ગેરહાજરી, પોતાની જાતે જ, બોનાફાઈડ મુસાફરીને નકારી શકતી નથી જ્યારે અન્ય ભૌતિક પુરાવા દાવાને સમર્થન આપતા હોય.

પ્રક્રિયામાં માત્ર તકનીકી અનિયમિતતાઓ અથવા
ક્ષતિઓ રેલવે એક્ટ, ૧૯૮૯ જેવા કલ્યાણકારી
કાયદા હેઠળના કાયદેસરના દાવાને નિષ્ફળ બનાવી
શકે નહીં. ખાસ કરીને પ્રકરણ ૧૩ કે જે અકસ્માતના
કારણે મુસાફરના મૃત્યુ અને ઈજા માટે રેલવે
વહીવટીતંત્રની જવાબદારી સાથે સંબંધ ધરાવે છે.
રેલવે અકસ્માતોના ભોગ બનેલાઓને રાહત
આપવાના ઉદ્દેશ્યને નિષ્ફળ બનાવતો અતિ
તકનીકી અભિગમ ટાળવો જોઈએ. ઔપચારિક જમી
મેમોનો આગ્રહ રાખવો એ સાબિતીના એવા ધોરણને
દાખલ કરવા સમાન બનશે જે સામાન્ય રીતે
ફોજદારી ટ્રાયલમાં માંગવામાં આવે છે.”’

૯. આ કોર્ટે, ફર્સ્ટ અપીલ નં. ૩૭૯૩/૨૦૨૫ માં રેલવે
એક્ટના ઉદ્દેશ્યને સમજવા માટે (૨૦૦૮) ૯ એસ.સી.સી.
૫૨૭ માં નોંધાયેલા ભારત સંઘ વિ. પ્રભાકરન વિજય કુમાર
ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાનો સંદર્ભ
આપ્યો હતો. તેના ફકરા ૫ અને ૬ નીચે મુજબ વંચાય છે:

“૫. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ભારત સંઘ વિ. પ્રભાકરન
વિજય કુમાર, (૨૦૦૮) ૯ એસ.સી.સી. ૫૨૭ ના કેસમાં

ઠરાવ્યું હતું કે કાયદાનો ઉદ્દેશ્ય જે વ્યક્તિ માટે કાયદો
બનાવવામાં આવ્યો હતો તેના લાભ માટે છે અને તેને ઉદાર
અર્થઘટન આપવું જોઈએ, ચુસ્ત નહીં. કાયદાની કલમ
૧૨૩(સી) તેના સાદા વાંચન પર ફાયદાકારક કાયદો
હોવાનું જણાય છે. કલમ ૧૨૩(સી) એ વાસ્તવમાં
અનિરૂપનીય અકસ્માતના લાભને વિસ્તૃત કર્યો છે અને જો
રેલવે અનિરૂપનીય અકસ્માતમાં સામેલ ન હોય તો પણ,
જો રેલવેમાં મુસાફરી કરતા મુસાફરને ઈજા થાય અથવા
મૃત્યુ થાય તો રેલવેને વળતર ચૂકવવા માટે જવાબદાર
ઠેરવવામાં આવી છે.

૬. આ લાભ સમાવેશી વ્યાખ્યામાં જોવા મળે છે. કલમ
૧૨૩(સી)(૩) ને ધ્યાનમાં લેતાં, જો કોઈ વ્યક્તિ વેઈટિંગ
હોલ, ક્લોક રૂમ અથવા રિઝર્વેશન કે બુકિંગ ઓફિસમાં
અથવા કોઈપણ પ્લેટફોર્મ પર અથવા રેલવે સ્ટેશનના
પરિસરમાં અન્ય કોઈપણ જગ્યાએ હોય અને તેને ઈજા થાય
અથવા મૃત્યુ થાય, તો રેલવે વળતર ચૂકવવા જવાબદાર
છે.”

૭.૧. રાજેશકુમાર માંગીલાલ શાહ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં અન્ય એક
ચુકાદામાં, આ કોર્ટે ફરીથી આ મુદ્દાની તપાસ કરી છે. રાજેશકુમાર

માંગીલાલ શાહ (ઉપર મુજબ) ના કેસના ચુકાદાના સંબંધિત ફકરા નં. ૫ થી ૧૦ નીચે મુજબ ટાંકવામાં આવ્યા છે:

"૫. અપીલકર્તાઓ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી રથિન પી. રાવલે ફર્સ્ટ અપીલ નં. ૩૦૫૨/૨૦૧૭ માં ભારત સંઘ વિ. ગોપાલભાઈ રામજીભાઈ જંબુકિયા અને અન્ય ના કેસમાં આ કોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો હતો. મેં રેલવે વહીવટીતંત્ર તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રીમતી કિષ્ના જી. રાવલને પણ સાંભળ્યા છે.

૬. જે બાબત ધ્યાને આવી શકે છે તે એ છે કે આ ઘટના નકારી શકાય તેવી નથી. મૃતક નડિયાદ રેલવે સ્ટેશને રેલવેમાંથી નીચે ઉતરવાનો પ્રયાસ કરતી વખતે જીવલેલા ઈજાઓ પામ્યા હતા અને સ્થળ પર જ મૃત્યુ પામ્યા હતા. તેમની પાસે પ્લેટફોર્મ ટિકિટ પણ હતી.

૭. આ કોર્ટે ફર્સ્ટ અપીલ નં. ૧૩૮૩/૨૦૨૩ માં જનરલ મેનેજર મારફતે ભારત સંઘ વિ. નિકેશકુમાર રામજીભાઈ પટેલ ના કેસમાં ફકરા ૪ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:

‘૪. આ એવો કેસ છે જ્યાં રેલવે સત્તાધિકારી એ વાતનો ઈનકાર કરી શક્યા નથી કે દાવાકર્તા પાસે બે માન્ય રેલવે પ્લેટફોર્મ ટિકિટો હતી અને તેના

અનુસંધાનમાં તેમણે રેલવે સ્ટેશનમાં પ્રવેશ કર્યો હતો. અનિરુદ્ધનીય ઘટના ત્યારે બની જ્યારે તેઓ પોતાના સંબંધીઓનો સામાન ગોઠવ્યા પછી ટ્રેનમાંથી નીચે ઉતરી રહ્યા હતા. કેસ કાય જેવો સ્પષ્ટ છે જ્યાં રેલવે એક્ટની કલમ ૧૨૪-એ હેઠળ દાવાકર્તાને 'બોનાફાઇડ મુસાફર' તરીકે ગણી શકાય, ખાસ કરીને સ્પષ્ટીકરણ વાંચતાં જેમાં સમાવેશી વ્યાખ્યામાં 'મુસાફર' ની વ્યાખ્યા કરવામાં આવી છે અને તેના (૨) માં એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે જે વ્યક્તિ માન્ય પ્લેટફોર્મ ટિકિટ ધરાવે છે અને અનિરુદ્ધનીય ઘટનાનો ભોગ બને છે, તેને બોનાફાઇડ મુસાફર ગણવામાં આવે છે. કોઈનો પણ એવો કેસ નથી કે જ્યારે દાવાકર્તા પ્લેટફોર્મ પર હતા ત્યારે તેમને કોઈ ઈજા થઈ ન હતી અને અખંડિત અનિરુદ્ધનીય ઘટનાનો પણ ઇનકાર કરી શકાતો નથી.'

૮. વધુમાં, આ કોર્ટે ભારત સંઘ વિ. ગોપાલભાઈ રામજીભાઈ જંબુકિયા અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં ફરરા ૬ થી ૧૧ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:

૬. શરૂઆતમાં, હું ઉલ્લેખ કરું કે એ નિર્વિવાદ હકીકત છે કે મૃતક ઓખા ગોરખપુર એક્સપ્રેસ ટ્રેન નં. ૧૫૦૪૬ માં મુસાફરી કરી રહ્યા હતા. એ પણ ફરીથી સ્વીકૃત સ્થિતિ છે કે તેઓ ઓખા રેલવે સ્ટેશનથી ટ્રેનમાં ચડ્યા હતા અને વાંકાનેર રેલવે સ્ટેશને ઉતરવાના હતા. એ પણ સ્વીકૃત હકીકત છે કે અકસ્માત વાંકાનેર રેલવે સ્ટેશને થયો હતો જ્યારે તેઓ ટ્રેનમાંથી નીચે ઉતરી રહ્યા હતા અને કચડાઈ જવાની ઇજાઓ થઈ હતી અને બાદમાં તેમનું મૃત્યુ થયું હતું. વિવાદિત પક્ષકારો વચ્ચે તફાવતનો મુદ્દો, દાવાકર્તાના જણાવ્યા મુજબ એ છે કે, જ્યારે મૃતક ટ્રેનમાંથી નીચે ઉતરી રહ્યા હતા, ત્યારે ટ્રેન ઊભી રહેવાની તૈયારીમાં હતી અને મૃતક ટ્રેન ઊભી રહેવાની રાહ જોઈ રહ્યા હતા. તેઓ નીચે ઉતરવા માટે ટ્રેનના દરવાજે રાહ જોઈ રહ્યા હતા. જોકે, પાછળથી આંચકો કે ધક્કો લાગવાના કારણે, તેઓ નીચે પડી ગયા અને ઇજાઓ થઈ, જ્યારે પ્રતિવાદીના જણાવ્યા મુજબ, જ્યારે ટ્રેન હમણાં જ શરૂ થઈ હતી, ત્યારે તેઓ એક પુરૂષ અને એક સગીર બાળક સાથે ટ્રેનમાંથી કૂદી પડ્યા હતા.

૭. રેલવે ટ્રિબ્યુનલે સૌ પ્રથમ એ આધાર પર પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કર્યું કે દાવાકર્તાની જુબાનીને ઉલટતપાસ દ્વારા પડકારવામાં આવી નથી, અને તેથી, દાવાકર્તા દ્વારા ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલી રજૂઆત અખંડિત રહે છે. રેલવે તરફથી અને તેના વતી ગાર્ડ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા સોગંદનામા માટે પણ આવી જ પરિસ્થિતિ રહે છે. સોગંદનામા પર આપવામાં આવેલી જુબાનીને ઉલટતપાસ દ્વારા પડકારવામાં આવી નથી, પરંતુ એક સ્પષ્ટ તફાવત, જે વિવાદિત પક્ષકારો દ્વારા દાખલ કરાયેલા બે સોગંદનામા પરથી જોઈ શકાય છે તે એ છે કે બચાવમાં પ્રવેશ કરતી વખતે, ગાર્ડ – શ્રી જગદીશ અંબારામ પરમારે સ્પષ્ટ કર્યું ન હતું કે મૃતક કૂધા અને પડ્યા, પરંતુ તેમણે “અજાણી સ્ત્રી” શબ્દોનો ઉપયોગ કર્યો હતો. નિવેદનની ભૂલ એ આધાર પર પણ નોંધી શકાય છે કે, અગાઉના સમયે, ગાર્ડ – શ્રી જગદીશ અંબારામ પરમારે પોલીસ સમક્ષ આવું કોઈ નિવેદન આપ્યું નહોતું અથવા આવું નિવેદન રેકૉર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવ્યું નથી અને બીજું, જો કોઈ અજાણી સ્ત્રી એક વ્યક્તિ અને એક બાળક

સાથે વાંકાનેર રેલવે સ્ટેશને ફૂદી પડી હોય, તો અજાણી સ્ત્રી ઉપરાંત અન્ય બે વ્યક્તિઓને પણ ઈજા થઈ હોવી જોઈએ, પરંતુ રેલવેએ તે હદ સુધી કોઈ પુરાવા રજૂ કર્યા નથી.

૮. ઉપરોક્ત પુરાવાની સામે, દાવાકર્તા સ્પષ્ટ કેસ સાથે આવ્યા હતા કે તે સ્ત્રી વાંકાનેર રેલવે સ્ટેશને ઉતરવા માટે ઓખા ગોરખપુર એક્સપ્રેસ ટ્રેનના દરવાજે રાહ જોઈ રહી હતી, જ્યાં ટ્રેન ઊભી રહેવાની તૈયારીમાં હોવાથી આંચકા અને ધક્કાના કારણે તથા પાછળથી ધક્કો લાગવાના કારણે, તે વાંકાનેર રેલવે સ્ટેશને પડી ગઈ અને તેના પગ કપાઈ ગયા અને બાદમાં તેનું મૃત્યુ થયું.

૯. દાવાકર્તા દ્વારા રજૂ કરાયેલ પુરાવો અખંડિત રહ્યો હોવાથી વિશ્વાસપાત્ર જણાયો છે અને તેણે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલનો વિશ્વાસ જીત્યો છે.

૧૦. વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા કરવામાં આવેલી પુરાવાની ચકાસણીનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય રહેશે. વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલનું સંબંધિત અવલોકન અને તારણ નીચે મુજબ વંચાય છે:

“૮. ...ઉપરોક્ત દસ્તાવેજોની વિગતવાર ચકાસણી પરથી સ્પષ્ટપણે જણાય છે કે આકસ્મિક પતન થયું હતું, પરંતુ સામાવાળા મૃતક પર બેદરકારીનું આક્ષેપ કરે છે, જોકે સામાવાળાની ઉપરોક્ત રજૂઆતના સમર્થનમાં કોઈ સંગીન પુરાવા રજૂ કરવામાં આવ્યા નથી. આ તબક્કે, મૃતકની કથિત બેદરકારીના જવાબમાં, તારીખ ૨૭.૮.૨૦૧૦ ના રોજ સિવિલ અપીલ નં. ૧૧૮૪/૨૦૦૩ માં નિર્ણય લેવાયેલા જમીલા વિ. ભારત સંઘ ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાને ટાંકવા યોગ્ય છે, જેમાં ફકરા નં. ૯ માં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે:

‘રેલવે દ્વારા જે રીતે અકસ્માતનું પુનઃનિર્માણ કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે, મૃતક ટ્રેનના ડબ્બાના ખુદ્દા દરવાજે ઊભા હતા જ્યાંથી તેઓ નીચે પડ્યા હતા, તેને રેલવે દ્વારા જ બેદરકારી કહેવામાં આવે છે. હવે આ પ્રકારની બેદરકારી જે ભારતીય ટ્રેનોમાં બહુ અસામાન્ય નથી તે કલમ ૧૨૪-એ ના પરંતુકમાં ઉલ્લેખિત બાબત સમાન નથી. કલમ (સી) હેઠળ પરિકલ્પિત ગુનાહિત કૃત્યમાં બદલ્લરાદો અથવા ગુનાહિત માનસનું તત્વ

હોવું આવશ્યક છે. ચાલુ ટ્રેનના ડબ્બાના ખુલ્લા દરવાજે ઊભા રહેવું એ બેદરકારીભર્યું કૃત્ય હોઈ શકે છે, ઉતાવળિયું કૃત્ય પણ હોઈ શકે છે, પરંતુ અન્ય કંઈપણ વિના, તે ચોક્કસપણે ગુનાહિત કૃત્ય નથી. આમ રેલવેની તરફેણમાં બધું જ માની લઈએ તો પણ તેનો કેસ નિષ્ફળ જવો જોઈએ’.

૧૧. એકવાર એ સ્થાપિત થઈ જાય કે મૃતકનું મૃત્યુ ટ્રેનમાંથી આકસ્મિક રીતે પડી જવાના કારણે થયું હતું, તો આ ઘટના રેલવે એક્ટની કલમ ૧૨૩(સી)(૨) હેઠળ અનિરૂપણીય ઘટનાની વ્યાખ્યામાં સીધી રીતે આવે છે. વધુમાં, હવે એ સુસ્થાપિત છે કે કલમ ૧૨૪-એ રેલવે અકસ્માતોના કિસ્સામાં ચુસ્ત જવાબદારી અથવા કોઈની ભૂલ વિનાની જવાબદારી (નો ફોલ્ટ લાયબિલિટી) નક્કી કરે છે અને તેથી, જો કોઈ કેસ કલમ ૧૨૪-એ ના દાયરામાં આવે છે, તો કોનો વાંક હતો તે સંપૂર્ણપણે અપ્રસ્તુત છે. હાલના કેસમાં, રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલી સામગ્રી દર્શાવે છે કે જે અકસ્માતમાં મૃતકનું મૃત્યુ થયું હતું તે સ્પષ્ટપણે કલમ ૧૨૪-એ ના પરંતુક દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યું નથી અને આ ઘટના કલમ ૧૨૪-એ ના પરંતુકના ખંડ (એ) થી (ઈ) માં ઉલ્લેખિત કોઈપણ કારણોસર બની નથી.”

૧૧. '૧૯૮૯ ના અધિનિયમ' ની કલમ ૧૨૩(સી)
'અનિરૂપનીય અકસ્માત' ને નીચે મુજબ વ્યાખ્યાયિત કરે
છે:

“પ્રકરણ ૧૩ – અકસ્માતોના કારણે મુસાફરોના મૃત્યુ અને
ઇજા માટે રેલવે વહીવટીતંત્રની જવાબદારી;

૧૨૩. વ્યાખ્યાઓ.—આ પ્રકરણમાં, સિવાય કે સંદર્ભથી
અન્યથા જરૂરી હોય,—

... (સી) “અનિરૂપનીય ઘટના” એટલે—

(૧)(૧) આતંકવાદી અને વિધ્વંસક પ્રવૃત્તિઓ (નિવારણ)
અધિનિયમ, ૧૯૮૭ (૧૯૮૭ નો ૨૮) ની કલમ (૩) ના
પેટા-કલમ (૧) ના અર્થ હેઠળ આતંકવાદી કૃત્યનું
આચરણ; અથવા

(૨) હિંસક હુમલો કરવો અથવા લૂંટ અથવા ધાડ કરવી;
અથવા

(૩) મુસાફરોને લઈ જતી કોઈપણ ટ્રેનમાં અથવા તેના પર,
અથવા પ્રતીક્ષા ખંડ, કલોક રૂમ અથવા રિઝર્વેશન કે બુકિંગ
ઓફિસમાં અથવા કોઈપણ પ્લેટફોર્મ પર અથવા રેલવે
સ્ટેશનના પરિસરમાં અન્ય કોઈપણ સ્થળે કોઈપણ વ્યક્તિ

દ્વારા રમખાણો, ગોળીબાર અથવા આગ લગાડવામાં
સંડોવણી; અથવા

(૨) મુસાફરોને લઈ જતી ટ્રેનમાંથી કોઈપણ મુસાફરનું
આકસ્મિક પતન.”

૯. ૨૦૨૫ લાઈવ લૉ એસસી ૧૧૧૫, શ્રીકુમાર ગુપ્તા અને
અન્ય વિ. ભારત સંઘ ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે માન્યું
હતું કે કોઈ પણ વ્યક્તિ ચાલુ એક્સપ્રેસ ટ્રેનમાંથી નીચે ઉતરવાનો
પ્રયાસ કરશે નહીં અને પુરાવાની ગેરહાજરી સાબિત કરે છે કે મૃતકે
સ્વયં-પ્રેરિત ઈજા કરી છે, તેને 'બોનાફાઈડ મુસાફર' તરીકે નકારી
શકાય નહીં. સંબંધિત ફકરા ૯ અને ૧૦ નીચે મુજબ વંચાય છે:

“૯. પક્ષકારો તરફથી ઉપરિથત વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા
પછી અને રેકૉર્ડ્સનું અવલોકન કરતાં, એ બાબત સામે
આવશે કે મૃતકે સતનાથી મૈહર જવા માટે માન્ય ટિકિટ ખરીદી
હતી તે હકીકત અંગે કોઈ વિવાદ નહોતો. સંબંધિત તારીખે
એટલે કે તારીખ ૨૯.૦૫.૨૦૧૩ ના રોજ અન્ય એક
એક્સપ્રેસ ટ્રેન પણ પ્લેટફોર્મ પર આવી હતી જેમાં મૃતક ઊભા
હતા અને દેખીતી રીતે ભૂલથી તે જ પ્લેટફોર્મ પર ટ્રેન આવી
હોવાનું જોઈને તેઓ મૈહર જવા માટે ટ્રેનમાં ચડી ગયા હતા.
હકીકતમાં સદર એક્સપ્રેસ ટ્રેન મૈહર થઈને પણ પસાર થતી

હતી. જોકે, મૃતક આ વિગતોથી સારી રીતે વાકેફ ન હોવાથી દેખીતી રીતે ભૂલભરેલી માન્યતા હેઠળ એક્સપ્રેસ ટ્રેનમાં ચડી ગયા હતા. ડી.એમ.આર. અહેવાલ એ પણ સૂચવે છે કે મૃતકે વાસ્તવમાં રેલવે ટિકિટ ખરીદી હતી અને રેલવે અકસ્માતમાં થયેલી ઇજાઓના કારણે તેમનું અવસાન થયું હતું. આ ચોક્કસ કારણસર ટ્રિબ્યુનલના બંને સભ્યોએ મૃતક બોનાફાઇડ મુસાફર હતા તેવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચીને દાવાકર્તાઓની તરફેણમાં ચુકાદો આપ્યો હતો. માત્ર મૃતક ખોટી ટ્રેનમાં ચડ્યા હોવાના કારણે, એવું અર્થઘટન કરી શકાય નહીં કે તેઓ બોનાફાઇડ મુસાફર નહોતા જેથી રેલવે સત્તાધિકારીઓને મૃતક બોનાફાઇડ મુસાફર ન હોવાની દલીલમાંથી મુક્તિ આપી શકાય.

૧૦. જ્યાં સુધી રેલવે દ્વારા કરવામાં આવેલી એવી દલીલ અથવા રજૂઆતનો સંબંધ છે કે મૃતકને પોતાના કૃત્યના કારણે ઇજાઓ થઈ હતી, જોકે પ્રથમ દષ્ટિએ તે આકર્ષક લાગે છે, પરંતુ અમે તે સ્વીકારવા તૈયાર નથી કારણ કે કોઈ પણ સમજદાર વ્યક્તિ ચાલુ ટ્રેન અને તે પણ એક્સપ્રેસ ટ્રેનમાંથી નીચે ઉતરવાનો પ્રયાસ કરી શકે નહીં. રેલવે સત્તાધિકારીઓએ લેખિત જવાબના ફરરા ૩ માં એવી દલીલ કરી છે કે મૃતક ટ્રેનમાંથી કૂદી પડ્યા હતા, એટલે કે જ્યાં તેઓ

ઉતરવા માંગતા હતા તે સ્ટેશને ઉતરી ગયા હતા, તે પુરાવા વિનાની દલીલ છે. આવી દલીલ ઉપસ્થિત કર્યા પછી, તે સાબિત કરવાની જવાબદારી રેલવે સત્તાધિકારીઓની હતી. જોકે, ડી.આર.એમ. અહેવાલ પણ આ બાબતે મૌન છે. આ કારણોસર અમે વિદ્વાન એ.એસ.જી. ની દલીલ સ્વીકારવામાં અસમર્થ છીએ. ટ્રિબ્યુનલના બે સભ્યોએ યોગ્ય રીતે ઠરાવ્યું છે કે રેલવે સત્તાધિકારીઓએ વળતર ચૂકવવું જરૂરી છે.”

૧૦. વધુમાં, જો આપણે રેકૉર્ડ પરની વિવિધ તારીખો જોઈએ, તો ડી.આર.એમ. અહેવાલ, જે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પાછળથી જાહેર કરવામાં આવ્યો છે, તે દાવા અરજી દાખલ કર્યા પછી દાખલ કરવામાં આવ્યો છે, જે નિર્ધારિત સમય મર્યાદાથી બહાર છે.”

૭.૨. ઉપરોક્ત તારણ આ અપીલમાં ઉપસ્થિત કરાયેલા મુદ્દાનો નિકાલ કરે છે. મૃતક, જેઓ રેલવે પ્લેટફોર્મ ટિકિટ ખરીદ્યા પછી ટ્રેનમાં પોતાના પુત્રનો સામાન મૂકવા આવ્યા હતા, તેઓ સમયસર ટ્રેનમાંથી નીચે ઉતરી શક્યા ન હતા અને આમ, ચાલુ ટ્રેનમાંથી નીચે ઉતરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. આવું કરવાનો પ્રયાસ કરતી વખતે, મૃતક નીચે પડી ગયા અને ગંભીર ઈજાઓ થઈ, અને તેથી, આ ઘટના 'અનિરૂપણીય ઘટના' ના વિચારણા હેઠળ સીધી રીતે આવે છે અને પ્લેટફોર્મ ટિકિટ હોવી, કોઈપણ અસ્પષ્ટ

શબ્દો વિના, સાબિત કરે છે કે મૃતક 'બોનાફાઇડ' મુસાફર હતા. તેથી, વિદ્વાન રેલવે કલેઈમ્સ ટ્રિબ્યુનલનું વિગતવાર તારણ ટકી શકે તેમ નથી, તે તકનીકી બાબતો પર જાય છે અને રેલવે એક્ટના મૂળ ઉદ્દેશ્યની વિરુદ્ધ છે.

૭.૩. ૨૦૦૮ (૯) એસ.સી.સી. ૫૨૭ માં નોંધાયેલા ભારત સંઘ વિ. પ્રભાકરન વિજય કુમાર અને અન્ય ના કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે કલ્યાણકારી કાયદાનું અર્થઘટન શાબ્દિક કે ચુસ્ત રીતે નહીં પરંતુ ઉદાર/હેતુલક્ષી રીતે કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો. ચુસ્ત જવાબદારીના સિદ્ધાંતને વિસ્તૃત કરતી વખતે, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ચુકાદાના ફકરા નં. ૧૨ થી ૧૪ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:...

“૧૨. એ સુસ્થાપિત છે કે જો લાભકારી અથવા કલ્યાણકારી કાયદામાં વપરાયેલા શબ્દો બે અર્થઘટન માટે સક્ષમ હોય, તો જે અધિનિયમના ઉદ્દેશ્ય સાથે વધુ સુસંગત હોય અને જે વ્યક્તિ માટે કાયદો બનાવવામાં આવ્યો હતો તેના લાભ માટે હોય તેને પ્રાધાન્ય આપવું જોઈએ. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, લાભકારી અથવા કલ્યાણકારી કાયદાઓને ઉદાર અર્થઘટન આપવું જોઈએ અને શાબ્દિક કે ચુસ્ત અર્થઘટન નહીં (જુઓ એલેમ્બિક કેમિકલ વર્ક્સ કંપની લિમિટેડ વિ. ધ વર્કમેન એ.આઈ.આર. ૧૯૬૧ એસ.સી. ૬૪૭ (ફકરો ૭), જીવનલાલ લિમિટેડ વિ. એપેલેટ ઓથોરિટી એ.આઈ.આર. ૧૯૮૪ એસ.સી. ૧૮૪૨ (ફકરો ૧૧),

લાલપ્પા લિંગપ્પા અને અન્ય વિ. લક્ષ્મી વિષ્ણુ ટેક્સટાઈલ મિલ્સ લિમિટેડ એ.આઈ.આર. ૧૯૮૧ એસ.સી. ૮૫૨ (ફરો ૧૩), એસ. એમ. નિલાજકર વિ. ટેલિકોમ ડિસ્ટ્રિક્ટ મેનેજર (૨૦૦૩) ૪ એસ.સી.સી. ૨૭ (ફરો ૧૨) વગેરે).

૧૩. હિન્દુસ્તાન લીવર લિમિટેડ વિ. અશોક વિષ્ણુ કાટે અને અન્ય ૧૯૯૫ (૬) એસ.સી.સી. ૩૨૬ (ફરો ૪૨) માં આ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું:

“આ સંબંધમાં, અમે વર્કમેન વિ. અમેરિકન એક્સપ્રેસ ઇન્ટરનેશનલ બેંકિંગ કોર્પોરેશન માં આ અદાલતના નિર્ણય તરફ ઉપયોગી રીતે વળી શકીએ છીએ જેમાં ચિત્રપ્પા રેડ્ડી, ન્યાયમૂર્તિએ અહેવાલના ફરો ૪ માં નીચે મુજબના અવલોકનો કર્યા છે:

કાયદાકીય અર્થઘટનના સિદ્ધાંતો સુસ્થાપિત છે. સામાજિક કલ્યાણ કાયદા અને માનવ અધિકાર કાયદા જેવા ઉદાર મહત્વના કાયદાઓમાં આવતા શબ્દોને પ્રોક્સ્ટીયન પથારીમાં મૂકવાના નથી કે લિલીપુટીયન પરિમાણોમાં સંકોચવાના નથી. આ કાયદાઓનું અર્થઘટન કરતી વખતે શાબ્દિક અર્થઘટનનો દંભ ટાળવો જોઈએ અને તેના દુરુપયોગની ઉડાઉતાને ઓળખવી અને ઘટાડવી જોઈએ. ન્યાયાધીશોએ આવા કાયદાઓના 'રંગ', 'સામગ્રી' અને 'સંદર્ભ' સાથે વધુ ચિંતિત હોવું જોઈએ (અમે પ્રેન વિ. સિમન્સ માં લોર્ડ

વિલ્બરફોર્સના અભિપ્રાયમાંથી આ શબ્દો ઉછીના લીધા છે). તે જ અભિપ્રાયમાં લોર્ડ વિલ્બરફોર્સે ધ્યાન દોર્યું હતું કે કાયદાને શાબ્દિક અર્થઘટનના કોઈ ટાપુમાં પાછળ છોડી દેવાનો નથી પરંતુ ભાષાથી પર જઈને તપાસ કરવાની છે, જે હકીકતોના માળખામાં તેઓ ગોઠવાયેલા છે તેનાથી અલગ નથી; કાયદાનું અર્થઘટન સંપૂર્ણપણે આંતરિક ભાષાકીય બાબતોના આધારે કરવાનું નથી. અમારી સમક્ષ ટાંકવામાં આવેલા કેસો પૈકીના એક કેસમાં, એટલે કે, સુરેન્દ્ર કુમાર વર્મા વિ. સેન્ટ્રલ ગવર્નમેન્ટ ઈન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલ-કમ-લેબર કોર્ટ માં અમને કહેવાની તક મળી હતી:

“‘રોજીરોટી’ ના કાયદાઓના અર્થઘટનમાં અર્થપૂર્ણ વિલાસ અસ્થાને છે. કલ્યાણકારી કાયદાઓનું, અનિવાર્યપણે, વ્યાપક અર્થઘટન થવું જોઈએ. જ્યાં કાયદો અમુક પ્રકારના નુકસાન સામે રાહત આપવા માટે બનાવવામાં આવ્યો હોય, ત્યાં અદાલતે વ્યુત્પત્તિશાસ્ત્રની સફર કરીને ઘૂસણખોરી કરવાની નથી.”

ફ્રાન્સિસ બેનિયને તેમના વૈધાનિક અર્થઘટનની બીજી આવૃત્તિમાં, તેમના પુસ્તકના ભાગ ૧૫ માં કાર્યાત્મક અર્થઘટન નિયમની ચર્ચા કરી છે. હેતુલક્ષી અર્થઘટનનું સ્વરૂપ ભાગ ૨૦ માં પાના ૬૫૮ પર આ પ્રમાણે ચર્ચવામાં આવ્યું છે:

“કાયદાનું હેતુલક્ષી અર્થઘટન એવું છે જે કાયદાકીય હેતુને

(એ) કાયદાના શાબ્દિક અર્થને અનુસરીને અસર આપે છે જ્યાં તે અર્થ કાયદાકીય હેતુ અનુસાર હોય (આ સંહિતામાં તેને હેતુલક્ષી-અને-શાબ્દિક અર્થઘટન કહેવામાં આવે છે), અથવા

(બી) જ્યાં શાબ્દિક અર્થ કાયદાકીય હેતુ અનુસાર ન હોય ત્યાં તાણયુક્ત અર્થ લાગુ કરીને અસર આપે છે (સંહિતામાં હેતુલક્ષી અને તાણયુક્ત અર્થઘટન કહેવાય છે).”

તે જ પુસ્તકના પાના ૬૬૧ પર, લેખકે શાબ્દિક અર્થઘટનની વિરુદ્ધમાં "હેતુલક્ષી અર્થઘટન" ના વિષય પર વિચાર કર્યો છે. વિદ્વાન લેખકે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"શાબ્દિક અર્થઘટન સાથેનો વિરોધાભાસ - જોકે 'હેતુલક્ષી અર્થઘટન' શબ્દ નવો નથી, ફેશનમાં તેનો પ્રવેશ એપેલેટ અદાલતો દ્વારા શાબ્દિક અર્થઘટનથી દૂર જવા તરફનો ઝોક દર્શાવે છે. લોર્ડ ડિપ્લોકે ૧૯૭૫ માં કહ્યું હતું: 'જો કોઈ છેલ્લા ૩૦ વર્ષોમાં વૈધાનિક અર્થઘટનના પ્રશ્નો પર [હાઉસ ઓફ લોર્સ] ના વાસ્તવિક નિર્ણયો તરફ પાછળ જુએ તો તે સંપૂર્ણ શાબ્દિક અર્થઘટનથી દૂર વૈધાનિક જોગવાઈઓના હેતુલક્ષી અર્થઘટન તરફના વલણના પુરાવાથી પ્રભાવિત થયા વિના રહી શકે નહીં'. લોર્ડ ડિપ્લોકે આ બાબતનો સારાંશ આ રીતે આપ્યો હતો

...હું એવું હેતુલક્ષી અર્થઘટન અપનાવવામાં અનિચ્છા ધરાવતો નથી જ્યાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી કાયદાકીય ભાષાના શાબ્દિક અર્થને લાગુ કરવાથી એવા પરિણામો આવે જે સ્પષ્ટપણે અધિનિયમના હેતુઓને નિષ્ફળ બનાવે. પરંતુ આમ કરતી વખતે જે કાર્યમાં ન્યાયની અદાલત રોકાયેલી છે તે અર્થઘટનનું જ રહે છે, ભલે તેમાં કાયદામાં એવા શબ્દો વાંચવાનો સમાવેશ થતો હોય જે સ્પષ્ટપણે તેમાં સમાવિષ્ટ નથી." (ભાર મૂક્યો છે)

૧૪. અમારા મતે, જો આપણે રેલવે એક્ટની કલમ ૧૨૩(સી) માં 'મુસાફરોને લઈ જતી ટ્રેનમાંથી મુસાફરનું આકસ્મિક પતન' અભિવ્યક્તિનો સંકુચિત અર્થ અપનાવીએ, તો આપણે રેલવે અકસ્માતોમાં મોટી સંખ્યામાં રેલવે મુસાફરોને વળતર મેળવવાથી વંચિત રાખીશું. એ જાણીતી હકીકત છે કે આપણા દેશમાં કરોડો લોકો છે જેઓ રેલવે ટ્રેનો દ્વારા મુસાફરી કરે છે કારણ કે દરેક વ્યક્તિ હવાઈ મુસાફરી અથવા ખાનગી કારમાં મુસાફરી કરવાનું પરવડી શકતી નથી. અભિવ્યક્તિને પ્રતિબંધિત અને સંકુચિત અર્થ આપીને આપણે ટ્રેન અકસ્માતોના ભોગ બનેલા મોટી સંખ્યામાં લોકોને (ખાસ કરીને ગરીબ અને મધ્યમ વર્ગના લોકોને) રેલવે એક્ટ હેઠળ વળતર મેળવવાથી વંચિત રાખીશું. તેથી, અમારા મતે, 'મુસાફરોને લઈ જતી ટ્રેનમાંથી મુસાફરનું આકસ્મિક પતન' અભિવ્યક્તિમાં એવા અકસ્માતોનો સમાવેશ થાય છે જ્યારે બોનાફાઈડ મુસાફર એટલે કે

માન્ય ટિકિટ અથવા પાસ સાથે મુસાફરી કરતો મુસાફર રેલવે ટ્રેનમાં પ્રવેશવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યો હોય અને તે પ્રક્રિયા દરમિયાન નીચે પડી જાય. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, અભિવ્યક્તિને હેતુલક્ષી, અને શાબ્દિક નહીં, અર્થઘટન આપવું જોઈએ.”

૮. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, ઉદાર અભિગમ અપનાવતાં, આ કોર્ટ માને છે કે વિદ્વાન રેલવે ક્લેઈમ્સ ટ્રિબ્યુનલે દાવા અરજી નામંજૂર કરવામાં ગંભીર અને સ્પષ્ટ ભૂલ કરી છે. પરિણામે, વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને એવોર્ડ કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવામાં આવે છે. હાલની અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે.
૯. પરિણામ સ્વરૂપે, આ કોર્ટ દાવાકર્તાઓને ઘટનાની તારીખથી તેની વસૂલાત સુધી ૯% ના દરે વ્યાજ સાથે રૂ. ૮,૦૦,૦૦૦/- નું વળતર મંજૂર કરે છે.
૧૦. રેલવે વહીવટીતંત્રને વિદ્વાન રેલવે ક્લેઈમ્સ ટ્રિબ્યુનલ, અમદાવાદ બેંચ સમક્ષ આજથી ૦૨ મહિનાની મુદતમાં હુકમનામાની રકમ જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. ત્યારબાદ, વિદ્વાન રેલવે ક્લેઈમ્સ ટ્રિબ્યુનલ, અમદાવાદ બેંચ ઓળખની યોગ્ય ચકાસણી કર્યા પછી દાવાકર્તાઓને હુકમનામાની સમગ્ર રકમ ચૂકવી આપશે. ચુકવણી આર.ટી.જી.એસ./નેફ્ટ પદ્ધતિઓ દ્વારા કરવાની રહેશે. રેકૉર્ડ અને

કાર્યવાહી તાત્કાલિક સંબંધિત રેલવે ક્લેઇમ્સ ટ્રિબ્યુનલને પરત મોકલવામાં આવે.

૧૧. જો કોઈ જોડાયેલી સિવિલ એપ્લિકેશન હોય, તો તે ટકી રહેતી નથી.

(જે. સી. દોશી, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====